

Zoeken

Home

Mijn netwerk

Vacatures

Berichten

Meldingen

Ik

Voor bedrijven

Ontgrendel Premium
Business-tools

Kinderopvang en Onderwijs

Maandelijke updates over het pedagogisch educatief aanbod aan jonge kinderen, voor professionals en leidinggevendenden.

Maandelijke nieuwsbrief

2.531 abonnees

✓ Geabonneerd

Interessant

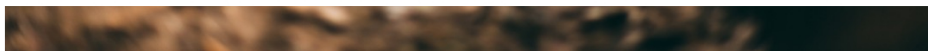
Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Over leeftijdsconforme gedragsproblemen of vroegoptredende stoornissen

Vroege stoornissen bij peuters

Betsy Van De Grift

Auteur en Adviseur Kinderopvang en Onderwijs.

7 artikelen

✓ Volg ik

17 december 2023

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

een stapsgewijze benadering voor kinderopvang, voor- en
vroegschoolse educatie.

Als je aan ouders vraagt welke leeftijdsfase zij bij de opvoeding van hun kinderen het moeilijkst hebben gevonden dan staat de peuter op één. Dan komt de puberteit en daarna de kleutertijd. Kennelijk is de peutertijd voor ouders de grootste uitdaging. Ik denk dat we dat moeten zien in termen van geduld, begrip en het niet aflatend vragen om onze persoonlijke inzet en aandacht.

Dat is misschien wel de belangrijkste boodschap als we het in deze nieuwsbrief

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Voor dit artikel hebben we een wat lange aanloop nodig om te komen waar we wezen willen: waar, in al het opvallende en moeilijke gedrag bij peuters, vinden we die stoornissen? Wat zijn dat voor stoornissen en wat kunnen en moeten we ermee?

Het begint allemaal bij *opvallend gedrag*. Als volwassenen, ouders, opvoeders, leerkrachten of pedagogische beroepskrachten zien we of ervaren we gedrag bij

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

gedrag interpreteren en duiden. Deze stap is erg belangrijk, want de literatuur leert dat we als professionals vaak al in een vroeg stadium tot aannames komen over het opvallende gedrag en dat die bovendien nogal blijven kleven...Dus even pas op de pas op de plaats als het gaat om interpreteren en labelen. Dat is **stap 1**.

Stap 2 is: is het gedrag wat zo afwijkend of zelfs zorgwekkend overkomt, leeftijdsconform?

De vroege jaren van de kindertijd zijn een periode van een snelle breinontwikkeling, waarin kinderen leren omgaan met hun omgeving, relaties aan te gaan en zelfregulerende vaardigheden te ontwikkelen. Tegelijk is de

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

nog maar heel beperkt. Gedragsproblemen horen erbij, zou je kunnen zeggen. Ze kunnen variëren van mild tot ernstig en kunnen zich manifesteren in verschillende vormen, waaronder agressie, driftbuien, hyperactiviteit en oppositioneel gedrag. Terwijl het omgaan met sommige gedragsproblemen vragen om 'gewone' pedagogische ondersteuning, kunnen aanhoudende of ernstige problemen de sociale, emotionele en 'schoolse' vooruitgang van een kind belemmeren.

Stap 3

Relatief gewoon 'moeilijk gedrag' bij peuters kan hun ontwikkeling dus in de weg zitten en als zodanig een probleem worden. Dat gebeurt als er zoveel extra of

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

analyse en methodische aanpak nodig is. We spreken dan over twee categorieën: internaliserend en externaliserend probleemgedrag.

Internaliserende gedrag is gedrag dat zich naar binnen richt en dat zich kan manifesteren als:

- Angst: angst, zorgen en sociaal terugtrekken
- Depressie: verdriet, verlies van interesse en irritatie
- Zelfregulatieproblemen: moeite met het beheersen van emoties en impulsen

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Externaliserend gedrag is sterk naar buiten gericht en manifesteert zich als:

- Agressie: slaan, bijten en destructief gedrag
- Oppositioneel gedrag: Weigering om regels te volgen, driftbuien en verzet
- Hyperactiviteit: Moeite om stil te blijven zitten, overmatig praten en impulsiviteit

Of er sprake is van naar binnen of naar buiten gericht zijn van problematisch gedrag, lijkt beïnvloedt te worden door het temperament van het kind en door

de invloed die de omgeving op de ontwikkeling van het probleemgedrag heeft uitgeoefend. Die kennis nemen we mee naar stap 4.

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Stap 4

Het analyseren en uitzetten van de methodische aanpak kan niet alleen op het kind gericht zijn, vanwege die externe invloeden. Je kunt het als omgeving als het ware 'erger maken' of verzachten en helpen uitdoven. We zoeken in dat geval naar een terugkeer naar leeftijdsconform peutergedrag. Dit zijn de aanknopingspunten:

Individuele factoren:

- Temperament: Sommige kinderen zijn van nature actiever, gevoeliger of

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

- Neurologische ontwikkeling: De onvolwassenheid in de hersenontwikkeling kan de zelfregulatie en impulscontrole beïnvloeden.
- Leermoeilijkheden: Moeite met het verwerken van informatie of het begrijpen van instructies kan leiden tot frustratie en gedragsexplosies.

Omgevingsfactoren:

- Gezinsuitvoeringen: Inconsistente discipline, gebrek aan positieve bekrachtiging en 'harde' opvoeding kunnen bijdragen aan gedragsproblemen.
- Peer relaties: Moeite met het aangaan van vriendschappen of het niet

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

emotionele onveiligheid.

- Schoolomgeving: Het ontbreken van structuur, overmatige overgangen of sensorische overbelasting kan gedragsproblemen verergeren.

Binnen de context van kinderopvang en onderwijs zijn er goed onderbouwde programma's waarin professionals samen met de ouders systematisch aan gedragsregulatie kunnen werken. Soms is een aangepaste pedagogische aanpak niet voldoende of zijn er aanwijzingen dat het gaat om niet-leefbaarheidsconforme gedragsproblemen.

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Vroegoptredende stoornissen (in de literatuur: 'early onset disorders') zijn psychische aandoeningen die zich manifesteren in de kindertijd, vaak al voor het tiende levensjaar. De literatuur is overigens niet eenduidig over het diagnosticeren van stoornissen op vroege leeftijd. Juist door de invloed van de nog beperkte rijping van het brein kan het trekken van conclusies nog moeilijk zijn. Houd, in stap 5, wel rekening met de volgende vroegoptredende stoornissen en schakel daarvoor deskundige hulp in. De bronnen verwijzen naar kenmerken die volgen uit de DSM V, het handboek voor psychische stoornissen. Overigens merken experts op dat het stellen van diagnoses niet aan het onderwijs

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 33 • 8 commentaren

- Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD): ADHD wordt gekenmerkt door aanhoudende onoplettendheid, hyperactiviteit en impulsiviteit. Het kan een kind belemmeren in het concentreren, instructies volgen en hun gedrag controleren.
- Oppositional Defiant Disorder (ODD): ODD wordt gekenmerkt door een patroon van dwars, vijandig en hinderlijk gedrag tegenover 'autoriteiten'. Kinderen met ODD kunnen argumenteren, weigeren om regels te volgen of anderen opzettelijk ergeren.
- Conduct Disorder (CD): CD wordt gekenmerkt door een repetitief patroon

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 33 • 8 commentaren

- leertijdspecifieke sociale normen of regels schendt. Kinderen met CD kunnen fysieke agressie, vernietiging van eigendommen of diefstal plegen.
- Autism Spectrum Disorder (ASS): ASS wordt gekenmerkt door uitdagingen in sociale interactie, communicatie en beperkte of repetitieve gedragingen. Kinderen met ASS kunnen moeite hebben met het begrijpen en reageren op sociale signalen, effectief taalgebruik en het uitvoeren van repetitieve gedragingen.
- Specific Learning Disabilities (SLD): SLD's worden gekenmerkt door moeilijkheden in één of meer specifieke schoolse leervaardigheden, zoals

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 33 • 8 commentaren

- rekenkundige concepten.
- Emotional and Behavioral Disorders (EBD): EBD is een overkoepelende term voor een groep stoornissen die de emotionele en gedragsontwikkeling van een kind beïnvloeden. Kinderen met EBD kunnen emotionele dysregulatie, agressie of terugtrekking ervaren.

Net als bij de gedragsproblemen zijn er ook bij vroegoptredende stoornissen, factoren van buiten van invloed:

- Leren: Moeite met leren of begrijpen van instructies kan leiden tot frustratie

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 33 • 8 commentaren

- Gezinsdynamiek: Onstabiele thuissituaties of negatieve interacties tussen ouders en kinderen kunnen bijdragen aan gedragsproblemen.
- Sociale omgeving: Mishandeling, verwaarlozing of pesten door leeftijdsgenoten kan leiden tot gedragsproblemen.

Stap 6

Vroegtijdige opsporing en interventie zijn cruciaal voor het aanpakken van vroegoptredende stoornissen bij peuters (en kleuters ook trouwens). Ouders en verzorgers spelen een cruciale rol bij het herkennen van mogelijke zorgen en het

 Interessant

 Commentaar

 Delen

 33 • 8 commentaren

de waarnemingen van thuis, maar ook het vragen naar familiale belasting kan nuttige informatie opleveren.

Stap 7

Zoek met experts naar mogelijkheden voor de behandeling van vroegoptredende stoornissen. Dit zijn de erkende behandelingsmogelijkheden:

- Psychotherapie: Psychotherapie kan kinderen helpen om hun gedrag te begrijpen en te veranderen, en om hun emotionele vaardigheden te ontwikkelen. Bij era ionae kinderen is speltherapie een goede optie.

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

symptomen te beheersen, zoals hyperactiviteit of agressie. Bij jonge kinderen ligt medicatie minder voor de hand.

- Speciale onderwijssteuning: Speciale onderwijssteuning kan kinderen helpen om hun (leer)ontwikkeling te borgen of te verbeteren.

Bronnen:

1. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5). Arlington, VA: American Psychiatric Association.
2. Centers for Disease Control and Prevention. (2022). Mental, emotional, and

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

from <https://www.cdc.gov/mentalhealth/children/index.htm>

3. Grift van de, B. (2015). De Lastige Kleuter.

(te koop in eigen beheer <https://www.betsyvandegrift.nl/boeken/>)

4. National Institute of Mental Health. (2019). Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). Retrieved from https://www.addrc.org/wp-content/uploads/2015/08/ADHD_Booklet_CL508_144426.pdf

1. National Institute of Mental Health. (2021). Oppositional defiant disorder (ODD). Retrieved from <https://www.nimh.nih.gov/>

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470238/>

3. National Institute of Mental Health. (2021). Autism spectrum disorder (ASD). Retrieved from <https://www.nimh.nih.gov/health/publications/autism-spectrum-disorder>
4. National Institute of Child Health and Human Development. (2022). Specific learning disorder. Retrieved from <https://www.nichd.nih.gov/health/topics/learningdisabilities>
5. <https://wij-leren.nl/diagnose-classificeren-stoornissen.php>

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Dit melden

Gepubliceerd door

Betsy Van De Grift

Auteur en Adviseur Kinderopvang en Onderwijs.
Gepubliceerd • 5 u

7 artikelen

✓ Volg ik

Mijn nieuwsbrief van december: Op LinkedIn had ik een poll gezet met de vraag welk onderwerp jullie graag behandeld willen hebben. Om de eerste plaats streden 'De schoolleider als IKC leider' en 'Stoornissen bij peuters'. Dat laatste is het geworden. Het is een ingewikkeld en omvangrijk onderwerp, dus het is een [#longread](#) geworden. Ik hoop dat professionals in de [#kinderopvang](#), het [#kleuteronderwijs](#) er in de Kerstperiode een beetje tijd voor kunnen vinden en steun hebben aan de stapsgewijze aanpak. [Beroepsvereniging PPINK](#), [pedagogisch professionals in kinderopvang](#) [#IBers](#) [#pedagogischcoaches](#) [#schoolleiders](#) [#IKC](#) [#doorgaande leerlijn](#) [Brancheorganisatie Kinderopvang](#)

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

+22

8 commentaren

Relevantst ▼

Voeg commentaar toe...

IJsbrand Jepma • 2de

Senior onderzoeker en adviseur kwaliteit kinderopvang, gelijke kansen en inclusief onderwijs

4 u ...

In de Volkskrant van zaterdag 16 december staat een mooi stuk over 'stoornissen'. Psychiater en onderzoeker Van Hulst zegt: de term 'stoornis' zit in de weg en excuses van de beroepsgroep zijn op zijn plaats. Stop met de eenzijdige Child blaming approach.

Interessant • 4

Reageren • 2 reacties

Betsy Van De Grift (She/her) • Volg ik

Auteur en Adviseur Kinderopvang en Onderwijs.

1 u ...

[IJsbrand Jepma](#) ik hoop en verwacht dat ik met dit artikel 'stoornis' in een ruim voldoende context heb geplaatst.

Interessant • 1

Reageren

Michiel Masselink • 2de

De Kennisdelers | EDUfluencer | authentieke omdenker

20 m ...

[Betsy Van De Grift](#) dat heb je ook. Mooi uiteengezet. En juist helemaal geen 'child blaming' benadering.

Interessant

Reageren

Interessant

Commentaar

Delen

33 • 8 commentaren

kennis delen over ontwikkelingsvoorsprong cleverbee.nl, stichting iQ+ lid RvA, lid @ExpertgroepOntwikkelingsv...

Gedrag dat opvalt kan meer oorzaken hebben dan de zogenaamde 'stoornissen'. Ik denk aan huiselijk geweld bijvoorbeeld.

Maar een peuter met ontwikkelingsvoorsprong kan ook opvallen en dan is een passende uitdagende omgeving heel belangrijk. Ook zien we vaak bij deze peuters thuis opvallend gedrag veroorzaakt door een niet passende omgeving op de opvang.

Interessant • 1

Reageren • 1 reactie

Betsy Van De Grift (She/her) • Volg ik

Auteur en Adviseur Kinderopvang en Onderwijs.

1 u ...

[Mirjam Veldhoven](#) precies die context heb ik in het artikel uitgelegd.

Interessant

Reageren

Meer commentaren laden

BETSY VAN DE GRIFT
Auteur Adviseur Kinderopvang & Onderwijs

Kinderopvang en Onderwijs

Maandelijkse updates over het pedagogisch educatief aanbod aan jonge kinderen voor professionals en

maatschappij opzetten en het pedagogisch systeem aan te sluiten met een leerplan voor presentatie en leidinggevend.

2.531 abonnees

Geabonneerd

Meer in deze nieuwsbrief

Basisonderwijs voor peuters.
Moeten we die kant op?

Betsy Van De Grift op LinkedIn

Omgaan met macht en
onmacht

Betsy Van De Grift op LinkedIn

Spelend leren werkt niet
(altijd).

Betsy Van De Grift op LinkedIn

Over LinkedIn

Communityrichtlijnen

Privacy en voorwaarden

Sales Solutions

Veiligheidscentrum

Toegankelijkheid

Carrières

Reclamekeuze

Mobiel

Talent Solutions

Marketing Solutions

Reclame

Kleinbedrijf

Vragen?

Bezoek ons Helpcentrum.

Beheer uw account en privacy

Ga naar Instellingen.

Transparantie over aanbevelingen

Lees meer over aanbevolen content.

Taal selecteren

Nederlands

© 2023 LinkedIn Corporation

Berichten

